

D'esquerra a dreta, escultures a València dedicades a santa Teresa Jornet, l'actor Antonio Ferrandis i "la pau i la concòrdia". / JESÚS CÍSCAR

Però posats a fer art-ficció igual, molts dels monuments que avui ens semblen de gust dubtós, en un futur són recuperats, ara com a obres pop, dins d'aquest joc que sempre són les oscil·lacions del gust. "La història refugiada en el pas del temps exercita sobre totes les coses els seus poders i les seues influències", diu Román de la Calle. La mateixa evolució del concepte *kitsch* així ens ho de-

Carmen Calvo: "Les ciutats estan plenes d'artefactes que no diuen res"

mostra. "Des que la categoria *kitsch* fou integrada en la nòmina dels conceptes estètics generals, primerament a Euro-

pa, i després des d'Amèrica del Nord, sobretot a Califòrnia, moltes manifestacions *kitsch* amb els seus excessos, paròdies, pseudolectures, s'han integrat en la mateixa història de l'art" indica De la Calle. Així, potser que la fastuosa escultura de l'aeroport de Castelló i altres exemples frustrats, d'ací a unes dècades es veuen amb la mateixa complaença que avui veiem obres com Disneylandia o els

hotels de Las Vegas. O potser com apunta el professor Román de la Calle amb un punt d'humor, caldria "la fixació d'una llei de data de caducitat per a escultures públiques i que, passat un temps, la deixara en una jubilació feliç, en una alternativa vall de Josafat visitable, com a lliçó educativa, per a residents i turistes atrets per la història viva de la nostra vida quotidiana".

UN PAÍS DE PARAULES

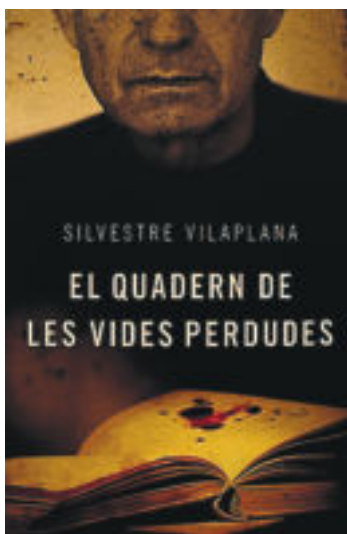
Pel laberint d'una vida de ficcions

EL QUADERN DE LES VIDES PERDUDES

Silvestre Vilaplana
Editorial Bromera
Alzira, 2012
191 pàgines

Francesc Calafat

Silvestre Vilaplana és un autor amb obra ja respectable: un grapat de llibres de poesia i de literatura juvenil i uns quants títols que pertanyen, si em passeu el convencionalisme, a la divisió gran. Des que publicà *Les cendres de cavaller*, l'autor d'Alcoi, per atraure lectors, enfila la matèria històrica i literària, pel reclam de la novel·la d'aventures. Després, sense abandonar el camp històric, s'enfila pels camins del *thriller*, on punxà en *L'anell del pescador*, però es reféu amb més encert en *L'estany de foc*. Silvestre Vilaplana és un autor que cerca obertament lectors, i els mons que ofereix poden ser atractius, però no són

fàcils, i per tal que funcionen i tinguen una solidesa els cal una veu personal i un estil dinàmic, sense renunciar a una patina culta, literària. En aquesta ocasió, el salt és més arriscat, perquè parlar d'assassinats de menudes i fa pensar aquest lector en productes de cel·luloide majoritària-

ment de tercera. En tot cas, l'autor sap on juga i per això, per apujar el baròmetre literari, aposta pel component psicològic, pel laberint estètic i de vides que ofereix la ficció

El quadern de les vides perdudes trenca dos fils narratius: l'un ens mostra el que fa i pensa l'assassí. L'altre el protagonitza un vell aspre, solitari i malalt. Viu en una situació precària i ha de vendre's allò que més s'estima, els llibres. És un home marcat per l'obsessió i la culpa: la seua filla desaparegué sent menuda. Està instal·lat en el desastre, viu en un pis tronat i a punt d'enderrocar. Però el gran drama és personal. El seu cervell és poblat per un cràter expansiu: la memòria i les paraules se li desfan. Passa hores sense consciència, quan retorna, pot anar vés a saber com i amb objectes que el delaten. Viu en alta tensió. El viatge al buit l'anomena l'hoste. Personificar-lo és una manera de no claudicar. Tra-ma estratègies per a moure's pel

pis, que és el refugi, però també un laberint, ple de secrets i d'incerteses. Cada dia es descentra més i es troba fets que no sap si els ha provocat ell. Sospita, així, que ell podria ser el caçador de menors. La seua lluita contra el creixement del no-res, per a mantenir-se connectat amb aquell que ha sigut, és copiar passatges de llibres que ha habitat i que el representen. És la via per a recordar "què sóc i qui sóc". Sobretot retrata un estadi present: el buit, l'angoixa, l'ansia d'un món que acaba devorant-lo. La intriga, on barreja confusió psicològica i moral, administra cautelosament les dades i al final les peces comencen a encaixar i a il·luminar les ombres, si més no, en part. El combat mental del protagonista i el seu univers d'universos fa que el llibre vaja més enllà d'una història de perversitats. I això fa que siga un llibre que s'ha de valorar i el mostra com un títol extraordinari dins de la trajectòria de l'autor.

A LA LLETRA

L'enemic

Albert Garcia i Hernández

El enemigo no es tonto ens repetien els tinentes quan féiem el servei militar obligatori. Ens repetien més frases (*la patria es como la madre, la hermana, la novia*), però aquesta era la més divertida. Mai no vam saber qui era l'enemic, però intentàvem estar-ne alerta, per si de cas. Potser eren els processats en judicis sumaríssims i consells de guerra que aquests tinentes presidien. Tingueren o no diploma jurídic (Julían Grimau).

Molts anys després, la publicitat d'uns magatzems insistieix, amb un *yo no soy tonto* (hi ha cap publicitat pitjor i més grollera?), en la mateixa línia. Són, els seus clients, l'enemic? Enemic: "Contrari a algú, que té aversió contra algú, que cerca d'oposar-s'hi o damnejar-lo. Que fa la guerra contra algú".

En la militaritzada societat civil, era la BPS (Brigada Politicosocial) l'encarregada de controlar enemics, que no de descobrir-ne. Van ser famosos personatges com Ballesteros (cap antiterrorista amb el govern de Felipe González), Conesa, Solsona, etc., i Antonio Moreno, cap de la policia de València (per obra i gràcia de Rubalcaba). És alarmant la fascinació del PSOE envers aquesta gent. Deu ser tradició de les democràcies acollir-los, promocionar-los, com en el cas nord-americà, que, entre els perseguits pels governs nazis, incloïa executors amb prou experiència per a entrenar agents propis en "l'art" de l'interrogatori.

El mal és que, lluny de mantindre una discreció pròpia del càrrec, no callen, com ara aquest senyor que, exercint la seua vocació des de fa dècades, solta allò de l'enemic quan s'enfronta al perillósíssim exèrcit d'adolescents. "Ja s'ha passat", deuen haver pensat els seus caps polítics amb un cert nerviosisme perquè els trenca el difícil malabarisme de fer "com si no...". (però sí, i cada dia més). Cal guardar les maneres, Sr. Moreno. Dissimular una mica, ser políticament més correcte. L'amo ha canviat una mica.

La resposta cívica ja l'hem vista: Moreno emmudit. Sota el franquisme, quan els advocats els citaven com a testimonis en judicis polítics (com els fotia ser descoberts!) també emmudien la seua prepotència. Sr. Moreno, vigile els seus (nous?) caps.

El perill no és sols tindre un cap de policia amb aquest concepte de l'enemic, sinó com orienta les bandes paramilitars de l'extrema dreta, organitzacions que gaudeixen des de fa molt de temps d'una impunitat alarmant al nostre país. De tant en tant (cal guardar les maneres) cau un grup en una altra ciutat. No n'és el cas a casa nostra. Sr. Moreno: vosté ha demostrat que pot ser policia en dictadura i en democràcia. Enhorabona... però vigile les seues maneres. Cobra de l'enemic que va abaixar-se els pantalons perquè gent com vosté gaudira de la democràcia.